

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αθήνα, 29-07-2019
Αρ. Πρωτ:Δ1(δ)/ ΓΠ οικ. 56070

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 104 33
Πληροφορίες : Τμήματα Γ,Δ,Ε
Τηλέφωνο : 2132161344
e-mail : iordanidisi@moh.gov.gr
Fax : 2132161907

ΠΡΟΣ : Όπως Π.Α.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως οι πυρκαγιές

- Σχετ:**
1. Η Γ1(δ)/ ΓΠ οικ.67322 ΚΥΑ (ΦΕΚ 3282/Β'/19-09-2017) με θέμα «Ποιότητα νερού ανθρώπινης κατανάλωσης σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 3ης Νοεμβρίου 1998 όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1787 (L260, 7.10.2015)»
 2. Η Δ1(δ)/Γ.Π.οικ16518 εγκύκλιος της υπηρεσίας μας με θέμα «Παρακολούθηση ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης» (ΑΔΑ: 6ΞΛΨ465ΦΥΟ-ΔΟΜ)
 3. Η αρ. 47829/2017(ΦΕΚ2161/τΒ) Υγειονομική Διάταξη «Υγειονομικού όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων/ποτών και άλλες διατάξεις»
 4. Η με αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π/οικ.9420/19-1-2012(ΑΔΑ: ΒΟΧΒΘ-ΝΞΨ) Εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας με θέμα «Παροχή συσσιτίων και τροφίμων – Αρωγή στις κοινωνικά ασθενέστερες ομάδες»

Η πιθανότητα εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών είναι αυξημένη κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών. Οι αρμόδιες αρχές οφείλουν, κατά τη φάση της προετοιμασίας αντιμετώπισης των πυρκαγιών, **να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με τους κινδύνους στην υγεία από τις πυρκαγιές** καθώς και για τη λήψη μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τις πυρκαγιές. Οι αναφερόμενοι κίνδυνοι και τα μέτρα προστασίας αφορούν τόσο τον πληθυσμό που βρίσκεται στην περιοχή εκδήλωσης της πυρκαγιάς όσο και σε περιοχές που βρίσκονται κοντά σε αυτήν και ενδέχεται να επηρεαστούν από αυτήν εξαιτίας της μεταφοράς του καπνού μέσω των ανέμων.

Για λόγους πρόληψης και διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας επισημαίνονται τα εξής:

1. Κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς

1.1. Προκαλούμενα προβλήματα υγείας

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας¹ η ανάφλεξη οργανικής καύσιμης ύλης απελευθερώνει στην ατμόσφαιρα διάφορους ρυπαντές όπως μονοξείδιο του άνθρακα, οξείδια του αζώτου (NO_x), διοξείδιο του θείου, αιωρούμενα σωματίδια (Α.Σ.) καθώς και άλλες ουσίες οι οποίες ενδέχεται να βρίσκονται εντός του πεδίου της πυρκαγιάς και να περιέχονται σε σκουπίδια, εγκαταλειμμένα υλικά, οικίσκους κλπ. και απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα εξαιτίας της καύσης. Η προσωρινή υπερσυγκέντρωση αυτών των ουσιών καθώς και η μεταφορά τους με τη βοήθεια του ανέμου σε γειτνιάζουσες περιοχές ενδέχεται να δημιουργήσουν προβλήματα υγείας στο γενικό πληθυσμό και στις ομάδες υψηλού κινδύνου. Οι ομάδες υψηλού κινδύνου από έκθεση σε καπνό είναι άτομα με άσθμα ή άλλα αναπνευστικά προβλήματα, άτομα με καρδιαγγειακές παθήσεις, χρονίως πάσχοντες, ηλικιωμένοι, παιδιά, έγκυοι και καπνιστές.

Η έκθεση στον καπνό μιας πυρκαγιάς ενδέχεται να προκαλέσει ερεθισμούς στα μάτια και την αναπνευστική οδό και σε ορισμένες περιπτώσεις διαταραχή της αναπνευστικής λειτουργίας, βρογχίτιδα ή, σε ακραίες περιπτώσεις, θάνατο.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο κίνδυνος εγκαυμάτων του εσωτερικού αναπνευστικού συστήματος εξαιτίας της εισπνοής θερμών αερίων, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν σημαντικές επιπλοκές.

1.2. Προτεινόμενα μέτρα προστασίας του πληθυσμού

Μία πυρκαγιά, εκτός από την περιοχή στην οποία εκδηλώνεται, ενδέχεται να επηρεάσει και άλλες περιοχές, εξαιτίας της μεταφοράς του καπνού μέσω των ανέμων. Επομένως, η λήψη μέτρων προστασίας είναι απαραίτητη ακόμη και σε περιοχές όπου η καθημερινή δραστηριότητα δεν επηρεάζεται άμεσα, αλλά καλύπτονται από το νέφος του καπνού της πυρκαγιάς.

Για το λόγο αυτό, προτείνεται η ενημέρωση του κοινού για τη λήψη των παρακάτω μέτρων προστασίας, κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς, στις περιοχές που είτε βρίσκονται πλησίον αυτής, είτε επηρεάζονται από τον καπνό και την αυξημένη θερμοκρασία:

- Πιστή τήρηση των οδηγιών των αρμόδιων αρχών.
- Παραμονή σε κλειστούς χώρους. Σε περίπτωση όπου κατοικημένες περιοχές βρίσκονται πλησίον μιας δασικής πυρκαγιάς κι επηρεάζονται από τον καπνό προτείνεται η ελάττωση των άσκοπων μετακινήσεων και η παραμονή σε κλειστούς χώρους χωρίς απευθείας επικοινωνία με τον εξωτερικό αέρα (κλείσιμο παραθύρων, πορτών και λοιπών διόδων αέρα προς το εσωτερικό).
- Εξασφάλιση του δροσισμού των εσωτερικών χώρων των κατοικιών. Κατά τη διάρκεια της νύχτας οι ένοικοι, και ιδιαίτερα αυτοί που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες, προτείνεται να κοιμούνται στο πιο δροσερό σημείο των κατοικιών.
- Παραμονή σε κλιματιζόμενους χώρους. Δημόσια κτίρια, όπως σχολεία, νοσοκομεία, δημόσιες υπηρεσίες ή άλλες εγκαταστάσεις οι οποίες διαθέτουν

¹ Wildfires and heat-wave in the Russian Federation – Public Health Advice, 2010

συστήματα κλιματισμού μπορούν να διατεθούν για την προστασία των ευαίσθητων ομάδων από τον καπνό. Εφόσον οι κατοικίες διαθέτουν σύστημα κλιματισμού, προτείνεται η χρήση του στη λειτουργία ανακύκλωσης του εσωτερικού αέρα, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση της ποιότητας του αέρα στους εσωτερικούς χώρους. Η επιλογή εισαγωγής «φρέσκου αέρα» που παρέχεται από ορισμένα συστήματα κλιματισμού πρέπει να απενεργοποιείται κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς για να αποφευχθεί η εισροή καπνού από το εξωτερικό περιβάλλον. Επίσης, είναι απαραίτητη η σωστή συντήρηση των φίλτρων των συστημάτων κλιματισμού και αν είναι εφικτή, αντικατάστασή τους με φίλτρα πιστοποιημένα για κατακράτηση ΑΣ_{2.5}².

- Σε περίπτωση χρήσης αυτοκινήτου, προτείνεται η ρύθμιση του συστήματος κλιματισμού του οχήματος στη λειτουργία ανακύκλωσης του εσωτερικού αέρα ώστε να ελαχιστοποιηθεί η είσοδος του καπνού στο χώρο των επιβατών. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να αποφεύγονται οι άσκοπες μετακινήσεις και να χρησιμοποιούνται τα φώτα των οχημάτων κατά τη διάρκεια της ημέρας, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενα ατυχήματα λόγω χαμηλής ορατότητας.
- Μείωση των πηγών ρύπανσης του εσωτερικού αέρα εντός του σπιτιού. Κατά τη διάρκεια μιας πυρκαγιάς πρέπει να αποφεύγεται το κάπνισμα στο εσωτερικό των κατοικιών, το μαγείρεμα με τη χρήση ψησταριάς, η χρήση τζακιού για ψήσιμο/μαγείρεμα, η χρήση αεροζόλ και οποιαδήποτε άλλης πηγής που ενδέχεται να επιβαρύνει την ποιότητα του εσωτερικού αέρα.
- Χρήση μέτρων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) από τον καπνό. Κάποια άτομα που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες ενδέχεται να απαιτηθεί να χρησιμοποιήσουν μάσκες για να προστατευθούν από τον καπνό και τις αναθυμιάσεις. Σε αυτή την περίπτωση, το φίλτρο της μάσκας πρέπει να είναι πιστοποιημένο για κατακράτηση Α.Σ.2.5 και να εξασφαλίζεται ότι η μάσκα εφαρμόζει καλά στο στόμα και τη μύτη του ατόμου. Μέτρα ατομικής προστασίας οφείλουν να λαμβάνουν, πέρα από τους πυροσβέστες, και τα συνεργεία κατάσβεσης των ΟΤΑ, καθώς και όλοι οι εθελοντές που λαμβάνουν μέρος στην κατάσβεση.
- Διατήρηση της θερμοκρασίας σώματος και συχνή ενυδάτωση. Επειδή η πυρκαγιά ενδέχεται να συνοδεύεται και από αύξηση της θερμοκρασίας, κατά τη διάρκειά της πρέπει να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική ενυδάτωση του οργανισμού με τη λήψη υγρών, αποφεύγοντας την κατανάλωση ποτών που περιέχουν ζάχαρη ή αλκοόλ.
- Συνδρομή σε άτομα χρήζοντα βοήθειας. Ηλικιωμένα άτομα ή άτομα που ζουν μόνα τους πρέπει να δέχονται τακτικές επισκέψεις και να εξασφαλίζεται ότι οι φαρμακευτικές αγωγές που ακολουθούν δεν επηρεάζουν τη θερμορύθμισή τους. Στην τελευταία περίπτωση πρέπει να εξασφαλίζεται η επαρκής ενυδάτωσή τους και να αναζητείται ιατρική συμβουλή για την πρόληψη ενδεχόμενων επιπλοκών.
- Σε περίπτωση που κάποιο άτομο ή οι οικείοι του παρουσιάσουν οποιαδήποτε συμπτώματα εξαιτίας του καπνού ή των συνθηκών της πυρκαγιάς (ενδεικτικά αναφέρονται η ξηροδερμία, παραλήρημα, σπασμοί, καρδιοαναπνευστικά προβλήματα, λιποθυμίες) πρέπει να αναζητηθεί αμέσως ιατρική συνδρομή.

² Αιωρούμενα Σωματίδια με αεροδυναμική διάμετρο <2.5μm

- Οφείλεται να παρέχεται άμεση ιατρική βοήθεια σε άτομα που έχουν υποστεί εγκαύματα, είτε εξωτερικά εξαιτίας της πυρκαγιάς, είτε εγκαύματα του εσωτερικού αναπνευστικού εξαιτίας της εισπνοής θερμών αερίων.

2. Φάση αποκατάστασης των ζημιών

Στην περίπτωση όπου, μετά την εκδήλωση πυρκαγιάς, απαιτείται αποκατάσταση ζημιών ή πληγέντων, επισημαίνονται τα εξής:

2.1. Διασφάλιση ποιότητας τροφίμων

Σε περίπτωση που απαιτηθεί, ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση της ποιότητας των τροφίμων με τα οποία σιτίζονται οι πληγέντες, καθώς ελλοχεύει αυξημένος κίνδυνος τροφιμογενών και άλλων λοιμώξεων.

Σε περίπτωση εκτεταμένων διακοπών παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, θεωρείται επιβεβλημένο να ενημερωθεί το κοινό για το σωστό και υγιεινό χειρισμό και συντήρηση των τροφίμων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διατροφή των πληγέντων στους οποίους διανέμονται τρόφιμα, τα οποία προσφέρουν διάφορες κοινωνικές οργανώσεις, φορείς ή επιχειρήσεις τροφίμων, σε ότι αφορά τις συνθήκες παρασκευής, μεταφοράς, συντήρησης, στον τρόπο διανομής τους και κυρίως την ποιότητα κατά τον χρόνο διανομής αυτών.

Επισημαίνεται ότι η ασφάλεια των τροφίμων σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής τους (πρώτες ύλες, παρασκευή, διατήρηση, διακίνηση, μεταφορά, αποθήκευση, διανομή κ.λ.π.), καθώς και η προσωπική υγιεινή των χειριστών των τροφίμων αποτελούν πρωταρχικής σημασίας παράγοντες ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενοι κίνδυνοι δημόσιας υγείας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον έλεγχο των τροφίμων κυρίως στις περιπτώσεις που γίνεται μαζική προετοιμασία και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τρόφιμα ευαλλοίωτα.

Προσοχή επίσης θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις όπου διανέμονται στους πληγέντες τυποποιημένα τρόφιμα. Θα πρέπει αυτά να διακινούνται με ασφάλεια και να αποθηκεύονται μέχρι την διανομή τους σε χώρους με απόλυτη τάξη, καθαριότητα και με συνθήκες συντήρησης τέτοιες ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλλοιώσεις ή επιμολύνσεις τους.

Απαιτείται εντατικοποίηση των ελέγχων που διενεργούν οι αρμόδιες υπηρεσίες σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής των τροφίμων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι ενδεδειγμένοι και να καλύπτουν όχι μόνο την παρασκευή αλλά και την μεταφορά, προσωρινή αποθήκευση μέχρι την παράδοσή τους στους πληγέντες.

Ενδεικτικά σημειώνεται ότι:

- Αν διαπιστωθεί οποιαδήποτε αλλοίωση στην οσμή, τη γεύση, το χρώμα και την υφή των τροφίμων πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθούν, μαγειρεμένα ή όχι.
- Τα προμαγειρεμένα τρόφιμα πρέπει να καταναλώνονται μετά την ολοκλήρωση του μαγειρέματός τους.
- Το έτοιμο φαγητό πρέπει να καταναλώνεται αμέσως μετά την διανομή του.
- Να αποφεύγεται η παραμονή των τροφίμων εκτός ψυγείου.

- Προσοχή στο γάλα, στα γιαούρτια, στα τυροκομικά προϊόντα, στα σάντουιτς και στα γλυκά τα οποία πρέπει να διατηρούνται εντός ψυγείου.
- Τα φρούτα και τα λαχανικά να πλένονται πολύ καλά πριν καταναλωθούν.
- Να ελέγχεται πάντοτε η ημερομηνία λήξης στα συσκευασμένα τρόφιμα.
- Κονσέρβες φουσκωμένες, σκουριασμένες ή κτυπημένες να πετάγονται αμέσως.
- Τα περισσεύματα φαγητού να πετάγονται στα απορρίμματα.
- Να τηρούνται οι κανόνες ατομικής υγιεινής

2.2. Φιλοξενία σε ξενοδοχειακές μονάδες

Στην περίπτωση που απαιτηθεί φιλοξενία των πληγέντων σε ξενοδοχειακές μονάδες, ιδιαίτερη σχολαστικότητα απαιτείται στους ελέγχους που αφορούν:

- Συστήματα κλιματισμού και αερισμού
- Πόσιμο νερό και ειδικότερα στο νερό που διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση εντός των εγκαταστάσεων
- Την ποιότητα νερών του υδραυλικού συστήματος των κλιματιστικών μηχανημάτων τους για τη διασφάλιση ποιότητας νερού απαλλαγμένου λεγεωνέλας. Για το ανωτέρω θέμα, σας υπενθυμίζουμε την ανάγκη πιστής εφαρμογής της Δ1δ/οικ/60055/02-08-2018 (ΑΔΑ: ΨΨΡΜ465ΦΥΟ-ΞΞΓ) εγκυκλίου για «Πρόληψη της νόσου των λεγεωναρίων»
- Αποχωρητήρια, διαχείριση λυμάτων και υγρών αποβλήτων
- Διαχείριση απορριμμάτων ως προς τις διαδικασίες συλλογής και διάθεσης αυτών
- Προσωπικό (κανόνες ατομικής υγιεινής)
- Ποιότητα των τροφίμων

2.3. Μηχανικές βλάβες στα δίκτυα

Κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς υπάρχει πιθανότητα πρόκλησης μηχανικών βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης και εισόδου σ' αυτό ξένων υλών (π.χ. αιωρούμενα σωματίδια, χρώματα, λάσπες κ.λ.π.), που είναι δυνατόν να υποβαθμίσουν την ποιότητα του πόσιμου νερού. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να διενεργηθεί αμέσως υγειονομικός έλεγχος λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης (γεώτρηση ή πηγή υδροληψίας, δεξαμενές, εγκαταστάσεις, δίκτυο διανομής). Συγκεκριμένα θα πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα οποιασδήποτε διαρροής (θραύση σωλήνων, εμπόδια στη ροή, κ.λ.π.) που μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα υγιεινότητας του πόσιμου νερού όπως:

2.3.1. Σε περίπτωση διαπίστωσης βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης

Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται:

- να διενεργηθεί άμεσα λεπτομερής υγειονομική αναγνώριση και διερεύνηση των αιτιών του προβλήματος καθώς και εργαστηριακός έλεγχος (μικροβιολογικές και φυσικοχημικές παράμετροι) μετά από κατάλληλη δειγματοληψία. Τα δείγματα νερού θα πρέπει να ληφθούν από κρίσιμα σημεία του δικτύου ύδρευσης, όπως στις γεωτρήσεις ή πηγές υδροληψίας, δεξαμενές τροφοδοσίας νερού, και σε διάφορα σημεία του δικτύου, κυρίως όμως ανάντη και κατόντη του σημείου βλάβης του αγωγού ύδρευσης.

2.3.2. Υπέρβαση τιμών ποιοτικών παραμέτρων

Εφόσον υφίστανται βάσιμες ενδείξεις υπέρβασης τιμών ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού θα πρέπει, σε συνεργασία με τους υπευθύνους ύδρευσης, να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας, όπως:

- Διακοπή της υδροδότησης μέχρι την αποκατάσταση των προβλημάτων και την εξασφάλιση των ποιοτικών παραμέτρων εντός των ορίων της κείμενης νομοθεσίας με παράλληλη ενημέρωση των κατοίκων και λήψη μέτρων αντιμετώπισης της προσωρινής διακοπής της υδροδότησης των κατοίκων της περιοχής (τροφοδοσία με κατάλληλης ποιότητας πόσιμο νερό λ.χ. εμφιαλωμένα, μεταφορά με βυτία)
- Σύμφωνα και με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας μετά από κάθε επισκευή σε τμήμα αγωγού να γίνεται υπερχλωρίωση με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής
- Μετά τον εντοπισμό του προβλήματος και την αντιμετώπισή του (αποκατάσταση της βλάβης του δικτύου, λήψη μέτρων προστασίας της πηγής κ.λ.π.), εφόσον το πρόβλημα είναι γενικευμένο, να εφαρμοσθεί το μέτρο της υπερχλωρίωσης της δεξαμενής υδροδότησης και όλου του μήκους του συστήματος ύδρευσης με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής, το οποίο στη συνέχεια θα απορριφθεί και μετά να ξεκινήσει η επαναλειτουργία του δικτύου.
- Εάν έχουν εμφανισθεί κρούσματα γαστρεντερίτιδας να διερευνηθεί η συσχέτιση της εμφάνισης των κρουσμάτων γαστρεντερίτιδας με την πρόκληση βλαβών και την εκτέλεση έργων στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης.

Εφ' όσον διαπιστώνεται, με συνεχείς ελέγχους, ότι δεν υπάρχουν βλάβες στο δίκτυο και εισροή ξένων σωμάτων, ουσιών κ.λ.π, θα πρέπει οι υπεύθυνοι ύδρευσης και οι υγειονομικές αρχές να βρίσκονται σε επαγρύπνηση και οι δειγματοληπτικοί και εργαστηριακοί έλεγχοι του νερού σε κρίσιμα σημεία του δικτύου ύδρευσης να είναι συστηματικοί, οι τιμές του υπολειμματικού χλωρίου να ελέγχονται συστηματικά και να αυξηθεί η συχνότητα παρακολούθησης και άλλων ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού κατά την κρίση της Δ/νσης Υγείας.

2.4. Ποιότητα αέρα

Δεδομένου ότι εξαιτίας των πυρκαγιών η κατάσταση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος εκτιμάται ως επιβαρυνμένη, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προστασίας του πληθυσμού ως εξής:

2.4.1. Ευπαθείς Ομάδες

Θα πρέπει να αποφύγουν κάθε σωματική άσκηση και έντονη δραστηριότητα σε εξωτερικούς χώρους, ενώ συνιστάται και η αποφυγή παραμονής σε εξωτερικούς χώρους, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία. Άτομα με άσθμα μπορεί να χρειαστούν πιο συχνά εισπνοές ανακουφιστικού φαρμάκου, ενώ σε περίπτωση επιμονής συμπτωμάτων συνιστάται επικοινωνία με τον θεράποντα ιατρό.

2.4.2. Γενικός πληθυσμός

Στο γενικό πληθυσμό, συνιστάται η αποφυγή κάθε σωματικής άσκησης σε εξωτερικούς χώρους, αλλά και ο περιορισμός του χρόνου παραμονής στο εξωτερικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη κυκλοφορία. Κατά την παραμονή σε εσωτερικούς χώρους, συνιστάται να διατηρούνται πόρτες, μπαλκονόπορτες και παράθυρα κλειστά.

2.5. Διαχείριση αμιάντου και λοιπών επικίνδυνων υλικών κατά την αποκατάσταση των ζημιών των κατοικιών

Σε περίπτωση που απαιτηθεί αποκατάσταση ζημιών σε κατοικίες όπου έχει χρησιμοποιηθεί ως δομικό υλικό ο αμιάντος ή άλλα επικίνδυνα υλικά, είναι επιβεβλημένη η λήψη μέτρων προστασίας των εκτελούντων τις εργασίες και όσων βρίσκονται πλησίον του αντίστοιχου χώρου.

Ο αμιάντος αποτελεί υλικό το οποίο δεν δημιουργεί προβλήματα στην υγεία όταν είναι σταθερά συνδεδεμένος σε τελικά προϊόντα όπως τοίχους, πλακάκια και σωλήνες, εφόσον δεν καταστρέφεται ή υφίσταται καταπονήσεις και φθορές. Σύμφωνα όμως με αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα στην υγεία από την εισπνοή ινών αμιάντου κατά τις εργασίες κοπής, αντικατάστασης, απομάκρυνσης και κατεδάφισης υλικών που περιέχουν αμιάντο.

Για το λόγο αυτό, όπου, κατά τις εργασίες αποκατάστασης των ζημιών στις πληγείσες περιοχές, απαιτηθούν εργασίες (κοπής, αποξήλωσης κλπ) σε υλικά που περιέχουν αμιάντο, η εκτέλεση των εργασιών αφαίρεσης αμιάντου πρέπει να πραγματοποιείται από εξειδικευμένες για την εργασία αυτή εταιρείες που διαθέτουν ειδική άδεια από το Υπουργείο Εργασίας (άρθρο 14 του ΠΔ 212/2006 –ΦΕΚ 212/Α/9.10.2006).

3. Οδηγίες για την προστασία της υγείας των κατοίκων κατά την επιστροφή τους σε κατοικίες που κρίθηκαν κατάλληλες

Η τέφρα στις καμένες περιοχές μπορεί να είναι επικίνδυνη λόγω της φύσης των απανθρακωμένων υλικών. Οι οσμές καπνού μπορεί να παραμείνουν στην περιοχή για αρκετό χρονικό διάστημα. Για το λόγο αυτό δίδονται οι ακόλουθες Οδηγίες:

3.1. Καθαρισμός κατοικιών μετά από πυρκαγιά

- Θα πρέπει να τηρούνται οι οδηγίες στα προϊόντα καθαρισμού, να γίνεται χρήση ειδών ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα, προστατευτικά γυαλιά) και παιδιά και κατοικίδια να κρατηθούν μακριά.
- Θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι υπάρχει επαρκής αερισμός/ εξαερισμός στον χώρο.

Συνιστάται:

- Να λαμβάνονται προφυλάξεις για να αποτρέπεται η είσοδος της τέφρας στα σπίτια
- Να κρατούνται τα παράθυρα και οι πόρτες κλειστά.
- Οι κάτοικοι να παραμένουν στο εσωτερικό του σπιτιού τους, όσο το δυνατόν περισσότερο μέχρι να γίνουν οι καθαρισμοί των εξωτερικών χώρων

- Να περιορίζεται ο εξωτερικός χρόνος των παιδιών και των κατοικίδιων ζώων.
- Να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη μεταφέρεται η τέφρα εντός του σπιτιού.
- Να μην χρησιμοποιούνται φυσητήρες φύλλων για την απομάκρυνση της τέφρας ή των φύλλων και να και να αποφεύγεται η ανάδευση της τέφρας στον αέρα.
- Κατά προτίμηση αλλαγή των φίλτρων αέρα στις μονάδες θέρμανσης και ψύξης.
- Οι κάτοικοι να μην εργάζονται στον κήπο, εάν όμως αυτό είναι αδύνατον, να είναι εφοδιασμένοι με γάντια, μάσκα και να φορούν μπλούζες με μακριά μανίκια, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η εισπνεόμενη ποσότητα τέφρας και σκόνης
- Άτομα με προβλήματα υγείας ή/και που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή να επικοινωνήσουν με τον προσωπικό τους γιατρό.

3.2. Πρόσθετες Οδηγίες

Πρόσθετες συμβουλές μπορεί να αναζητηθούν στο συνημμένο στην παρούσα εγκύκλιο Παράρτημα

4. Επικοινωνία

Ενημερώνουμε ότι το Ε.Κ.ΕΠ.Υ. (Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας) και ο ΕΟΔΥ (Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας) βρίσκονται σε εικοσιτετράωρη επιχειρησιακή ετοιμότητα, στα τηλέφωνα επικοινωνίας: ΕΚΕΠΥ -210 68 22 445, ΕΟΔΥ – 210 52 12 000.

Τέλος υπενθυμίζουμε ότι η υγειονομική επιτήρηση θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και με πνεύμα καλής συνεργασίας με τις συναρμόδιες υπηρεσίες, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

Η υπηρεσία μας βρίσκεται σε 24ωρη ετοιμότητα να συνδράμει σε οτιδήποτε χρειασθεί.

Εισηγητής
 Προϊστ. Τμήματος
 Προϊστ. Δ/σης
 Προϊστ. Γεν. Δ/σης
 Γεν. Γραμ. Δ.Υ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΙΚΙΛΙΑΣ

Συνημμένα: Ένα (1) παράρτημα με οδηγίες

Πίνακας Αποδεκτών:

1. Υπουργείο Εσωτερικών

Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ
 Σταδίου 27
 101 83 Αθήνα

2. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Π. Κανελλοπούλου 4
101 77 Αθήνα

3. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
(με την παράκληση να ενημερωθούν οι αρμόδιοι
φορείς)
Ευαγγελιστριάς 2
105 63 Αθήνα

4. Όλες τις Περιφέρειες της χώρας
Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και
Κοινωνικής Μέριμνας (με την παράκληση να
ενημερώσουν τις αρμόδιες υπηρεσίες τους)

**5. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της
Χώρας**
Υπόψη κ.κ. Συντονιστών

6. ΕΟΔΥ
α. Γραφείο Προέδρου
Αγράφων 3-5
151 23 Μαρούσι

β. ΚΕΔΥ
Α. Φλέμινγκ 34
166 72 Βάρη

7. Υγειονομικές Περιφέρειες της Χώρας
Γρ. κκ. Διοικητών
(με την παράκληση να ενημερωθούν όλες
οι Μονάδες Υγείας ευθύνης τους)

**8. Δ/νση Υγειονομικού ΓΕΕΘΑ, Στρατόπεδο
Παπάγου –Χολαργός** (με την παράκληση να
ενημερωθούν όλες οι Υγειονομικές
Υπηρεσίες)

Εσωτερική Διανομή:

- 1. Γρ. κ. Υπουργού Υγείας**
- 2. Γρ. κ. Υφυπουργού Υγείας**
- 3. Γρ. κ. Προϊσταμένης Γενικής Διεύθυνσης
Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής**
- 4. ΕΚΕΠΥ**
- 5. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΙΣ
ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

ΒΗΜΑ 1: ΦΡΟΝΤΙΣΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΑΣ

Οι καταστροφές μπορούν να προκαλέσουν σωματικές και ψυχολογικές αντιδράσεις, επηρεάζοντας ή αλλοιώνοντας την «συνήθη» μας συμπεριφορά για ένα διάστημα. Αμέσως μετά από μία καταστροφή οι άνθρωποι μπορεί να νιώθουν σοκαρισμένοι και ανακουφισμένοι που κατάφεραν να επιβιώσουν. Είναι λοιπόν σημαντικό να φροντίσετε τον εαυτό σας και την οικογένειά σας, στις μέρες και εβδομάδες που θα ακολουθήσουν.

Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στις αντιδράσεις των παιδιών, τα οποία στην πραγματικότητα χρειάζονται υποστήριξη.

ΒΗΜΑ 2: ΜΠΑΙΝΟΝΤΑΣ ΞΑΝΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Εάν είχατε αναγκαστεί να εγκαταλείψετε το σπίτι σας εξαιτίας της καταστροφής, το να είστε καλά προετοιμασμένοι και να κινηθείτε προσεκτικά, θα σας βοηθήσει να παραμείνετε υγιείς και να αποφύγετε τραυματισμούς όταν ξαναμπείτε στο σπίτι σας.

- 1) **Μείνετε έξω από κτίρια που έχουν υποστεί ζημιές:** επιστρέψτε όταν οι αρχές πουν ότι είναι ασφαλές. Μείνετε συντονισμένοι στον τοπικό σας ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό.
- 2) **Συγκεντρώστε αντικείμενα που μπορεί να χρειαστείτε, όπως:**
 - Φακό που λειτουργεί με μπαταρίες (όχι εύφλεκτο)
 - Κυτίο πρώτων βοηθειών (σε περίπτωση τραυματισμού)
 - Εργαλεία
 - Πόσιμο νερό
 - Σακούλες απορριμμάτων
 - Κράνος και γάντια
 - Μπότες ή παπούτσια με σκληρή σόλα
 - Εάν το σπίτι σας έχει πλημμυρίσει, φέρτε μεγάλα κοντέινερ για να πλύνετε ρούχα και σκεπάσματα και σχοινιά για να τα απλώσετε να στεγνώσουν
 - Κάδους, σφουγγαρίστρες και σφουγγάρια
 - Χλωρίνη
- 3) **Πριν μπειτε μέσα, περπατήστε προσεκτικά γύρω από το εξωτερικό του σπιτιού και ελέγξτε για ενδείξεις ζημιάς ή κινδύνου.**
Ελέγξτε για πιθανές ζημιές στα ηλεκτρικά. Εάν δείτε σπίθες ή σπασμένα ή φθαρμένα καλώδια, ή εάν μυρίσετε καμένες μονώσεις, κλείστε το γενικό διακόπτη-εάν διαπιστώσετε ότι είναι ασφαλές να το κάνετε. Εάν πρέπει να πατήσετε πάνω σε νερό για να φτάσετε το γενικό διακόπτη, μην το κάνετε-καλέστε έναν ηλεκτρολόγο ή τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας για συμβουλές.
- 4) **Ελέγξτε για πιθανές ζημιές στο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης.** Εάν υποπτεύεστε ότι σωλήνες αποχέτευσης έχουν υποστεί ζημιές μέσα στην κατοικία σας, αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε τις τουαλέτες και καλέστε έναν υδραυλικό (εάν η ζημιά είναι έξω από το σπίτι, ίσως χρειαστεί να καλέσετε την εταιρία). Εάν σωλήνες νερού έχουν υποστεί ζημιές,
 επικοινωνήστε με τον υπεύθυνο ύδρευσης και αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε νερό από τη βρύση.
- 5) **Ελέγξτε για ζώα.** Μικρά ζώα που έχουν εγκαταλείψει τη στέγη τους λόγω πλημμύρας ή πυρκαγιάς μπορεί να αναζητήσουν καταφύγιο στο δικό σας. Ανοίξτε με προσοχή ντουλάπες και συρτάρια.
- 6) **Απολυμάνετε το στάσιμο νερό.** Εάν το σπίτι σας έχει πλημμυρίσει, είναι σημαντικό να απολυμάνετε όλα τα στάσιμα νερά στο σπίτι, συμπεριλαμβανομένου του υπογείου,

χρησιμοποιώντας χλωρίνη. Επαναλάβετε κάθε τέσσερις έως πέντε μέρες για όσο διάστημα το νερό παραμένει.

ΒΗΜΑ 3: ΤΡΟΦΙΜΑ, ΝΕΡΟ, ΦΑΡΜΑΚΑ,

1) Κατανάλωση τροφίμων:

- Τα τρόφιμα που έχουν παραμείνει στις κατοικίες που επλήγησαν από την πυρκαγιά, είναι πιθανό να μην είναι κατάλληλα για κατανάλωση, λόγω μόλυνσης τους από τη ζέστη και τον καπνό. **Εάν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία για την ποιότητα του τροφίμου είναι προτιμότερο να μην το καταναλώσετε και να το πετάξετε.**
- Εάν το ψυγείο σας ήταν εκτός ρεύματος ή είστε αβέβαιοι για το εάν υπήρχε διακοπή ρεύματος απορρίψτε όλα τα τρόφιμα που είναι εντός αυτού. Το ίδιο ισχύει και για τα κατεψυγμένα τρόφιμα. Απορρίψτε όλες τις τροφές που έχουν αποψυχθεί, έχουν ιδιαίτερη οσμή ή αλλοιωμένο χρώμα.
- Για τα κονσερβοποιημένα τρόφιμα, αυτά θα πρέπει να απορριφθούν εάν η συσκευασία είναι διογκωμένη, χτυπημένη ή σκουριασμένη. Οι κονσέρβες που βρίσκονται σε καλή κατάσταση θα πρέπει να πλυθούν εξωτερικά σε περίπτωση που έχουν εκτεθεί σε καπνό.
- Τα γυάλινα βάζα που περιέχουν τρόφιμα θα πρέπει επίσης να ελεγχθούν καθώς είναι πιθανό λόγω της αυξημένης θερμοκρασίας να έχουν σπάσει, και κομμάτια γυαλιού να βρίσκονται εντός του τροφίμου.

2) Κατανάλωση νερού

Η κατανάλωση νερού από το δίκτυο παροχής μπορεί να μην είναι ασφαλής. Μην καταναλώνετε νερό από το δίκτυο ύδρευσης μέχρι οι αρμόδιες αρχές να επιβεβαιώσουν την καταλληλότητά του. Καταναλώνετε μόνο εμφιαλωμένο νερό.

3) Χρήση φαρμάκων

Εάν τα φάρμακα σας έχουν εκτεθεί σε υψηλή θερμοκρασία, καπνό ή νερό είναι πιθανό να είναι ακατάλληλα για χρήση. Συστήνεται να έρθετε σε επικοινωνία με τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας. Εάν πρέπει να απορρίψετε φάρμακα παρακαλούμε να τα απορρίψετε στους ειδικούς κάδους που διαθέτουν τα φαρμακεία.

ΒΗΜΑ 4: ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

1) Ακολουθήστε προσεκτικά τις οδηγίες στα προϊόντα καθαρισμού, φορέστε είδη ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα, προστατευτικά γυαλιά) και κρατήστε παιδιά και κατοικίδια μακριά.

Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει **επαρκής αερισμός/ εξαερισμός στον χώρο.**

Μερικές πρόσθετες συμβουλές:

- 2) Καπνός, οσμές, αιθάλη/στάχτη:** Οι οσμές καπνού μπορεί να διαρκέσουν καιρό και να χρειαστεί να καθαρίσετε το σπίτι σας πολλές φορές. Δοκιμάστε να τοποθετήσετε μικρά πιατάκια με ξύδι στο σπίτι, για να απορροφήσουν τις οσμές
- 3) Γενική καθαριότητα:** Σκουπίστε τις επιφάνειες με υγρό και στεγνό πανί. Αλλάξτε και καθαρίστε όλα τα φίλτρα των συστημάτων θέρμανσης και κλιματισμού. Σφραγίστε το δωμάτιο που καθαρίζετε με φύλλα πλαστικού για να αποφύγετε την εξάπλωση αιθάλης και στάχτης σε ολόκληρο το σπίτι.
- 4) Τοίχοι:** Πλύνετε τους με άφθονο νερό και σαπούνι, αφήνοντας τις οροφές τελευταίες. Οι ταπετσαρίες συνήθως χρειάζονται ολική αφαίρεση και αντικατάσταση.
- 5) Στρώματα και μαξιλάρια:** συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση. Εάν πρέπει να χρησιμοποιηθούν προσωρινά, αερίστε τα επαρκώς στον ήλιο και τυλίξτε τα με πλαστικό κάλυμμα πριν την χρήση.
- 6) Επικίνδυνα υλικά:** Πετάξτε επικίνδυνα υλικά όπως π.χ. διαλύτες, χημικά για οικιακή χρήση ή χρήση στον κήπο, που έχουν εμποτιστεί με νερό κατά τη διάρκεια της

κατάσβεσης. **Προσοχή – να φοράτε προστατευτικό ρουχισμό, γάντια και προστατευτικά γυαλιά κατά την επαφή σας με επικίνδυνα υλικά**